תלמוד בבלי · אחרונים · אור הישר · מסכתות קטנות

אור הישר על מסכת ציצית

הרב שמואל יצחק הילמן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור הישר על מסכת ציצית

הרב שמואל יצחק הילמן

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-הישר-על-מסכת-ציצית/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

אין מתירין ציצית על המת אבא שאול בן בטנית אומר אבא אמר לי כשאמות התיר לי ציציות שיש בה משום קדושה וחכ"א אין בה משום קדושה אלא עושה אותה תכריך למת ומרדעת לחמור, והנה התוס' בברכות י"ח ע"א הביאו ברייתא דאבל רבתי פי"ב, דאבא שאול בן בטנית היה אומר לבניו קברו אותי תחת מרגלותיו של אבא והתירו תכלת מאפלוני, והתוס' שם סיימו בדבריהם שהגמרא חולק עליו. והיינו משום דבמנחות מ"א ע"א אמרינן ההיא שעתא ודאי רמינן ליה, פי' בשעת הקבורה מטילין ציצית בטליתות המתים משום לועג לרש ע"ש.

ונראה דעפ"ז מוכרח לאמר דברייתא שלפנינו דמסכת ציצית לא תהיה לפניהם, דאל"ה טפי היה להם להביא ברייתא זו, דת"ק ואבא שאול וחכמים כולהו ס"ל דאין מטילין ציצית בתכריכים, דאם איתא דלת"ק רמינן בהו ציצית גם לכתחילה, מאי רבותא דאין מתירין, ובע"כ דס"ל דאע"ג דלכתחילה אין מטילין מ"מ אם כבר היו בבגד אין מתירין אותן. ואבא שאול הלא העיד בשם אביו מעשה רב להתיר ציציותיו, וחכמים נמי דאמרי אין בה משום קדושה אלא עושה תכריך למת ומרדעת לחמור, הרי בע"כ דאתו עלה רק בהיתר זריקתן מטעם רשות, דמרדעת לחמור ותכריכין שניהם שוים לענין רשות דזריקת הציצית, ומכש"כ דאלבייהו ליכא שום מצוה להטיל ציצית לכתחילה כמבואר.

ועוד דבנדה ס"א ע"ב הביאו התוס' נמי מהא דאבא שאול דמס' שמחות כמו בכל המקומות בש"ס, ומסקו וז"ל מיהו טעמא של אבא שאול לא נתברר ע"ש, ולפי המבואר הכא נתברר מאד, ראשונה דא"צ לשום טעם, אהרי שהוא צוה כמו שאביו צוה לו. ואביו בירר ג"כ טעמו בצוואתו לפ"מ דס"ל שיש בהן משום קדושה, ואע"ג דאנן קיי"ל כחכמים דאין בהן משום קדושה ונזרקין כברייתא דמגילה כ"ו ע"ב, אמנם איהו לגרמיה כדס"ל דתכריכים פטורין מציצית, ומכש"כ לפי המבואר בשמחות שם שביקש להקבר תחת מרגלותיו של אביו, ואביו ס"ל דבציצית יש בהן משום קדושה, בע"כ משום כבוד צוואת אביו היה מוכרח לאמר להתיר ציציותיו, ואין לך מעט יותר נכון מזה.

כן נלע"ד דכשם שברייתא זו לא היתה לפני התוס', כמ"כ לא היתה לפניהם גרסת הילקוט בפ' תצא רמז תתקל"ג, דהתם גריס בסוגיא דמנחות בההיא שעתא ודאי לא משום לועג לרש חרף עושהו ע"ש, הרי דלגרסא זו ודאי אין מטילין ציצית בשעת הקבורה בתכריכין, והפשיטות של ודאי מובן מאד, דכ"ז שהוא חי אף שהכינם לתכריכים, מ"מ יש האפשרות להשתמש בהם ג"כ כשהוא חי, ומשו"ה מטיל בהם ציצית ועי' בנמו"י למנחות מ"א, משא"כ לאחר מיתתו דמחזי כלועג לרש, ובזה מדויק הלשון בההיא שעתא ודאי לא, ועכ"פ לפי גרסא זו לא מסתייה דלא תקשה מהא דאבא שאול דשמחות על

סוגיא דמנחות, אלא סייעתא נמי הוה, ולא רק מאבא שאול אלא מכל התנאים דברייתא זו שלפנינו הכא, וכל קושיות התוס' סרו בכל המקומות, דאדרבא כל סוגיות הש"ס כמו נוד קמו, דלא להטיל ציצית בתכריכים לכתחילה וכל הקושי בהראשונים ז"ל, והספק בשו"ע סי' שנ"א, נצמח ממה שלא היתה לפניהם גרסת הילקוט בסוגיא דמנחות, ובברייתא דמסכת ציצית שלא היתה לפניהם כאשר היא עתה לפנינו בדפוס, כנלע"ד וע"ע תוס' ב"ב ע"ד ע"א פסחים ד"מ ע"ב ע"ז ס"ה ע"ב ובבעה"מ ומלחמות ורא"ש סוף מו"ק ובביאור הגר"א ליו"ד סי' שנ"א.